

1689

מדינת ישראל
הכנסת

ס. ז.

פורטוקול מספר 35/ב

מישיבת ועדת החינוך והתרבות שהתקיימה
ביום ג', כ' באייר תשי"ז - 21.5.57.
בשעה 11.10.

נוכחים:

חברי הוועדה:	ט. פרטיץ	-	היו"ר
	ר. הקטין		
	ב. צ. הראל		
	פ. זואריץ		
	ט. כפרי		
	ח. מגורי-כהן		
	ד. נצר		
	י. סמילנסקי		
	א. רזיאל-נאור		
	י. דפאל		
	א. תלמי		

מוזמנים:

מ. אבידור	-	המנהל הכללי של משרד החינוך והתרבות.
י. טריד	-	המטנה למנהל הכללי במשרד החינוך והתרבות.
ר. כסנר	-	היועצת המטפסית של משרד החינוך והתרבות.

סדר-היום:

א. מקירת ^{כחול} נציגי ^{הממשלה} משרד החינוך לעדת שנת תשי"ז.
 ב. טאלות חברי הוועדה בקשר לסקירה.
 ג. הדיון על הסקירה.

=====

היו"ר ט. פרטיץ: פותחת את הישיבה.

הרטו לי לברככם לטובכם לעבודה בכוחות

מחודשים.

21.5.1957

סקירת נציגי המסדר את מערכת

החינוך לקראת שנת תשי"ח.

י. טריו:

אני מודה ליושבת-ראש על הכנתה את ראשי
הדרושים להרצאתי:

א. הרישום לגני הילדים ולבתי-הספר לקראת
שנת הלימודים תשי"ח; - עדיין אינן ידועות לנו תוצאות הרישום. אנו
מניחים, כי התוצאות תגענה אלינו בערך בסוף חודש יולי מפני שבהתאם
לחוזרים שלנו רק בחודש יוני צריכות הרשויות המקומיות להתחיל ולהעביר
את התוצאות למפקחי המחוזות, ועד אטר האחרונים יסכמו את התוצאות
ויעבירו אלינו יהיה זה בסוף חודש יולי.

אולם רוצה אני למסור פרטים על מהלך הרישום.
בוודאי קרא כל אחד בעתונות ושמע הדים על מלחמת רישום במקומות מספר.
גם אלינו הגיעו תלונות על הסרעות ברישום מ-24 או 25 מקומות. כמובן,
שהוא אחוז קטן ביחס למספר המקומות בהם נערך הרישום. אך
גם אם המספר הוא קטן איננו רוצים להתעלם מהבעיה שאיננה כה פשוטה. הופיעה
רק תלונה אחת על ישוב ותיק, והיתר הן מישובי עולים ועוד יותר מעיירות
עולים, שהן בנות אופי טובה: היו תלונות שבמספר מקומות - בעיקר,
במקומות קטנים מאד - כלל לא הודיעו על הרישום ולא ניתן מרכוש
לרישום;

היו תלונות שמתנהלת תעמולה סביב הרישום -
וכאן הופיעו תלונות מטני הצדדים: הופיעו תלונות^{סצ} אנשי החינוך הממלכתי-
דתי שאימו ולחצו לרשום את הילדים לבתי-הספר של החינוך הממלכתי-דתי;
כן הופיעו תלונות שלמקומות רבים הגיעו אנשים שאיט אינו יודע מי שלחם,
אשר עברו מבית-לבית, מבית-כנכת לבית-כנכת ואימו באימויים שונים שירשמו
דווקא את הילדים לחינוך הממלכתי-דתי. לרוב, באותם המקומות שהופיעו
תלונות מצד אחד הופיעו גם תלונות מהצד האחר. ברגע שהדברים
נודעו למסדר החינוך והתרבות הוא הודיע שלא לערוך רישום ולחכות עד אשר
תבוא חוליה שלנו לערוך את הרישום, במספר מקומות הופיעו צוותות
שלנו או כרוסמים או כמסקימים, בעיקר, במקומות הסוערים ביותר. ג אותם
במקומות בהם ערכנו אנו את הרישום עברו פעולות הרישום בסדר ובשקט. עתה
אנו מבררים בעזרת חוליית הביקורת שלנו את כל התלונות שהגיעו ממקומות
אחרים. חוליית הביקורת תסיים השבוע את כל הבדיקות ותגיש לנו דין-
וחשבון. על יסוד דין-וחשבון זה נוכל לומר דברים ברורים יותר,
כיון שהאסמות הן הדדיות.

הרושם הכללי שלנו הוא שמלחמת רישום היתה
במספר מקומות לא רב. אולם באותם המקומות שהיא היתה, גרמה לתקלות
רציניות מאד, לא רק בטטח החינוך, אלא בטטח החינוך התקינים והמדיניות
של אותו מקום, כי במקומות כאלה לאשר ישנה מחלוקת היא מתפשטת גם על
טטחים אחרים. מכל מקום, דברים ברורים נדע רק לאחר שחוליית הביקורת
תסיים את עבודתה.

ב. שינויי בתקציב החינוך: - הפחיתו
לנו בתקציב החינוך סך של 1,207,000 ל"י. כלומר, ישנה כאן הפחתה
בסך זה לגבי אותו תקציב שהונה על שולחן הכנסת:
סכום זה הוא תוצאה של הפחתה בסך של 1,243,000 ל"י והגדלה של 36,500 ל"י.
ההפחתה היא בלשכה הראשית בסך של 6000 ל"י, בחינוך היסודי - 650,000 ל"י
לשכת הנוער - 5500 ל"י, חינוך תיכון - 200,000 ל"י, הכשרת
מורים 10,000 ל"י, המחלקה לתזונה - 2000 ל"י, גרנ"ע - 250,000 ל"י,
מדע, תרבות ואמנות - 5000 ל"י, תרבות תורנית - 4000 ל"י, המחלקה
להכשרה גופנית - 1000 ל"י, מינהל ההסברה - 100,000 ל"י, אגף
העתיקות - 10,000 ל"י. ההפחתה מסתכמת בסך של 1,243,500 ל"י.
אולם ישנה כאן העלאה של 36,500 ל"י במעוף הנחלת הלסון והשכלה לעם.
התוספת חזר ניתנה לטעיף הנקרא "הפעולה התרבותית בהתישבות החדשה".
יוצא אפוא, כי ההפחתה נטו היא של 1,207,000 ל"י. בוודאי בסעיף זה
תהיינה שאלות מצומצמות יותר לגבי כל סעיף וסעיף ואנו נהיה מוכנים
להטיב על כך.

י. סריד:

ג. ביצוע הצעות ועדת צלטנר לגבי החינוך
התיכון: - עוד לפני פגרת הפסח מסרנו כאן בישיבת ועדת החינוך והתרבות
ביצד אנו חולביני לבצע את הצעות ועדת צלטנר. באותה ישיבה אמרנו, כי
ביסוד אנו מגשימים את דין-וחשבון הביניים של ועדת צלטנר.

ועדת צלטנר טרם סיימה את עבודתה, אבל
הגישה דין-וחשבון ביניים. ביסוד קיבלנו את דין-וחשבון הביניים,
וביסוד הוא זה שפורסם וזה שמסרנו בישיבת הוועדה. כלומר, בכיתות י"א
י"ב ו-י"ג נטאר המצב הכספי כפי שהיה. יוצא איפוא, כי בכיתות אלה
הקפאנו את שכר הלימוד והוא יהיה אותו כפי שהיה בשנת תשי"ז. כן יוכלו
התלמידים לקבל סטיפנדיות, כלומר, אלה שקיבלו סטיפנדיות בכיתה ט'
ימשיכו לקבל גם בכיתות י"א, י"ב ו-י"ג. נוסף לכך יהנו התלמידים מקרן
הנחות שלה הנחכו יסוד בסנה שעברה. כידוע לכם, קיבלנו במנה שעברה
תקציב של רבע מליון ל"י למתן הנחות. גם השנה תנתנה הנחות אלו לתלמידי
כיתות י"א, י"ב ו-י"ג שהם מחוסי יכולת. אף חכיתות תקבלנה את התמיכה
הקטנה שהיינו נותנים מדי שנה.

את הסינויים אנו מבצעים בכיתה ט'. בכיתה ט'
יהיה שכר הלימוד מודרג. העקרונות את בסיס שכר הלימוד על סך של 360 ל"י
לשנה. אולם שכר הלימוד יהיה מודרג לגבי אותם התלמידים שיימצאו ראויים
לחינוך תיכון.

לפני כחודש ערכנו מבחן ארצי לכל ש ימי
כיתה ח'. על יסוד מבחן זה, על יסוד הציונים שהתלמידים קיבלו בבית-הספר
בשתי השנים האחרונות ללימודיהם, כלומר, בכיתות ז'-ח', על יסוד חוות
דעת ימנהל בית-הספר או מחנך הכיתה, ועל יסוד בחינות פסיכו-טכניות
באותם המקומות שהן קיימות - שלושה גורמים אלה יסרכמו ונוכל לראות
מי הם התלמידים שאנו חושבים אותם ראויים לחינוך תיכון. תלמידים אלה
יהנו משכר לימוד מודרג. זאת אומרת, כל אחד ישלם לפי יכולתו. יהיו
כאלה שישלמו את מלוא שכר הלימוד בנך של 360 ל"י ויהיו אחרים שישלמו
פחות.

קבענו 8 קטיגוריות וכל אחד מהתלמידים
ישובך בדרגה מסוימת ולפיה הוא ישלם את שכר הלימוד. נהלנו מטא-ומתן עם
הרשויות המקומיות, כי סידור זה מחייב השלמת הסכומים הדרושים לחינוך
התיכון. אזי הממשלה יחד עם הרשויות המקומיות יצטרכו למלא את החסר.
עם רוב הרשויות המקומיות, בעיקר, הגדולות כבר הגענו לידי הסכם.

כמובן, טכאן מתעוררות המון שאלות ארגוניות
וסידוריות. נכנסנו עתה לנעלם גדול ונחיה מוכרחים לפתור אותו. הטעיות
בוודאי תביא לידי כך שתזדקקנה בעיות שאיננו יכולים לראותן מראש. אנו
מניחים שתוך כדי עבודה וביצוע הדברים נלמד אותם לקראת השנים הבאות.
המגמה היא שבשנת תשי"ט יכנסו שתי כיתות למעגל זה. ל"י י"א ו-י"ב במניס
אם תפורמה כולה לכל גתי-הספר התיכוניים.

הבטיח החמורה ביותר לפתרון היא בעיית
תל-אביב. היא קשה יותר מאשר רשויות מקומיות אחרות, כי במקומות אחרים
ישנם רק בתי-ספר-עירוניים, למשל, ברחובות; או שיטנם רק בתי-ספר
ציבוריים-פרטיים, למשל, בירושלים ובחיפה. יוצא איפוא, כי במקומות
אחרים לא היו בעיות. בתל-אביב נתעוררו בעיות שונות: בבתי-הספר
התיכוניים-העירוניים היה שכר הלימוד נמוך - 180 או 200 ל"י לשנה -
ובבתי-הספר הציבוריים היה שכר לימוד גבוה יותר. הצעת ועדת צלטנר
מתבססת על שכר לימוד אחיד. פירושו של דבר - עיריית תל-אביב תצטרך

21.5.1957

סקירת נציגי המטרה את מערכת החינוך לקראת שנת הלימודים תשי"ח.

י. טריד:

להעלות את שכר הלימוד בבתי-הספר-התיכוניים-עירוניים. זאת אומרת, שיהיו הורים שיטלמו השנה יותר ולולא הרפורמה היו מטלמים פחות. הדירוג הוא אחיד בכל מקום. עתה מתבקשת עיריית תל-אביב לתת את חלקה לא רק לבתי-הספר שלה, אלא גם לבתי-ספר אחרים. זהו דבר בלתי מקובל לגבי עיריית תל-אביב ותהיה זכות בידי ההורים לרשום את ילדם לכל בית-ספר עירוני.

קבענו שליד כל עירייה תקום ועדה עירונית שתמנה על-ידי העירייה והיא תקבל את השאלונים של כל הילדים שנרשמו לבתי-ספר תיכוניים. ועדה זו תצטרך להעריך את מצב ההורים ולסבך כל אחד מהם לפי דרגתו. בשאלונים ישאלו כמה מרוויחים ההורים - תוך הנחה שכל אחד דובר אמת. במידה וועדת הערכה תפקסם באמיתות, ההצעה, תחפש מקורות אינפורמציה אחרים. כן תהיה גם שאלה אח/שנה עוד ילדים ואם גם הם לומדים; או מהו מצב הדיור ועוד שאלות דומות - אנו יכולים להמציא לכך את הטאלון.

אשר לעיריית תל-אביב - יסנן באן בעיות מרובות והם שואלים אותנו. יסנן שאלות שאנו יכולים להציג עוד ואחרות שעלינו לסקול. אולם אנו מקווים שגם עיריית תל-אביב תקבל את הרפורמה הזו.

ד. שינויים בהוראת החקלאות בבתי-הספר

היטודיים: - אנו מכינים עתה תקן חדש לבתי-הספר היטודיים. העבודה שהם נסתיימה, אבל אני מניח שתוך מספר ימים היא תסתיים; כי אנו צריכים לגשת לארגון בתי-הספר היטודיים. כיון שהתקן איננו גמור, אינני יס ל להגיד דברים ברורים. אולם המגמה הכללית בתקן זה היא למנוע בזבוז בשעות הוראה בחקלאות ובמלאכה. יש לנו הרושם שאנו בענין זה קצת הפרזנו. איננו מתחרטים על אותן השעות במקומות שלימדו אותן. אולם היה בזבוז במקומות רבים והשעות הללו לא נוצלו. אף היו מקומות רבים שראו בשעות אלה מקור שאיבה להשלמת מקצועות אחרים.

יוצא איפוא, כי לפי השינוי שאותו אנו

מציעים תבוא הסחתה בשעות המלאכה והחקלאות. בכיתות מכווימות אנו רוצים להגיע לתוספת שעות, אך איננו יודעים עדיין כמה שעות יש להקדיש ללימודים העיוניים, אשר כבר מזמן תובעים מאתנו להגדיל-את מספר השעות. למשל, כמעט כל המורים וכל האחרים הנוגעים בדבר טוענים, כי אי-אפשר ללמד היסטוריה, ובעיקר, מאחר שאנו עומדים להכניס ללימוד ההיסטוריה גם את ענין ידע-עם והתודעה היהודית. אזי המגמה היא להוסיף שעות ללמוד מקצוע זה לכיתות ז'ו-ח'. אולם עדיין אינני יודע כמה.

כך המגמה היא לטריין מספר שעות ניכר לבתי-

ספר ביטובי עולים נוסף על התקן הרגיל. כמובן, ישנם בתי-ספר ביטובי עולים שאינם יכולים להתקיים בתקן הרגיל ומוכרחים להוסיף להם. אנו עושים זאת כדי שצמקומות שיהיה צורך להוסיף שעות - נוכל לעשות זאת. אלה הם בערך הקורים היטודיים של השינויים. השינויים המפורטים והמוגמרים יהיו מוכנים, אני מניח, בסוף השבוע הזה או בראשית השבוע הבא. אזי, כמובן, נביא זאת לידיעתכם.

אשר לכיתות הטרומ-מקצועיות - גם אנו

מכפילים את מספרן ואיננו רואים למכנת השעות.

ה) המטא-ומתן עם הסדרות המורים בדבר

תוספת שתי שעות לטבוע: -

21.5.1957

טקירת נציגי המשרד את מערכת
החינוך לקראת שנת תשי"ח.

י. טריד:

אין מטא-ומתן. היו אכסות סניפים בכל מקום
וטקוט והמורים בסניפים רואים את התנגדות המרכז כרפה והסניפים רואים את
התנגדותם כחזקה יותר. נתקבלו החלטות בכל הסניפים להלחם נגד ענין שתי
הטעות הללו. עתה לא מתנהל כל מטא-ומתן. על-כל-פניה, את תקציב השנה
בנינו על 30 טעות הוראה לטבוע. כאשר באה ועדת הקימוצים ודרשה מאתנו
קימוצים; הרי-מלכתחילה דרשו מאתנו הרבה יותר מאשר אותו סכום של
1,243,000 ל"י, ובתוך זה הכניסו לנו הפחתה על חשבון אותן שתי הטעות.
אזי הודענו לוועדת הקימוצים, כי איננו יכולים להפחית, ובעיקר, אם
יתברר שכלל אי-אפשר להטיג זאת. אם באורח פלא יתברר שהמורים מוכנים לתת
את שתי הטעות, אזי תבוא הפחתה. מכל מקום, ענין זה הוציאו
מידי משרד החינוך והתרבות.

(ו) תוספת בנינים לבתי-הספר: - גודל
תקציב הפיתוח העומד לרשות המשרד ידוע לכם. אולם גוייסו במדינה כספים
נוספים: מפעל הפיס העמיד לרשות הרשויות המקומיות מליון ל"י נוספים;
משרד העבודה אף הוא העמיד לרשות הקרן המשותפת לנו ולמשרד העבודה סכום
אנו מכניסים לקרן זו רק 1,400,000 ל"י - עד עתה היה מקובל שהקרן
מורכבת ממחצית הסכום של משרד העבודה ומחצית הסכום של משרד החינוך
והתרבות. אולם הפעם הכניס משרד העבודה סכומים גדולים יותר והקרן
המשותפת תבנה בסך של 5,000,000 ל"י. כלומר, משרד העבודה הכניס לקרן
זו סכום של 3,600,000 ל"י.

עד עתה בנתה הקרן המשותפת רק בתי-ספר כיון
סגנים בונה משרד העבודה ללא שותפות אתנו, כי הטידור היה כזה: במקום
סמכים משרד העבודה שיכונים עליו להקים גם את מוסדות הציבור, ובתוך
מוסדות הציבור נכללו גם בני-ילדים ובתי-תינוקות. אך לא בתי-ספר. עתה
אנו עומדים על כך שכל אותם הקבלנים הבונים עבור משרד העבודה צריכים
לבנות בני-ילדים ובמקומות מטויימים אף להקים בתי-תינוקות. הקרן הזו
מכוונת אך ורק לטיכונני עולים.

תקציב הפיתוח שלנו הגיע לכך של 3,050,000 ל"י,
מזה 500,000 ל"י לחינוך הטרומ-מקצועי. נשאר לנו סכום של 2,500,000 ל"י,
מזה 1,400,000 ל"י לקרן המשותפת. נשאר 1,100,000 ל"י, מזה יש להקציב
סכומים לכמה דברים מרכזיים כמו: לטכניריות, למכון וינגייט, לחלוקה למתן
הלוראה לרשויות המקומיות ובתוכן מועצות אזוריות. נשאר סכום שמתקרב
ל-900,000 ל"י. לסכום זה של 900,000 ל"י ייווטף סכום של 1,000,000 ל"י
של מפעל-הפיס. אזי נוכל להעמיד לרשות הרשויות המקומיות סכום של
1,900,000 ל"י כהלוראה. מכאן, כי חיקף הבניה איננו קטן, אבל הוא
איננו מספיק. הטוכנות בונה בכל אזורי ההתישבות החדשה, למשל, איזור
עדולם.

(ז) חילופי גברא בצוות הפדגוגי של משרד
החינוך והתרבות: - אינני יודע על יסוד מה קבעה זאת היוטבת-ראש. אני
יכול להודיע שאין חילופי גברא. אולם, קרוב לוודאי שייווטף לנו אדם
בתורת יוטב-ראש המזכירות הפדגוגית. לאחר שמר ארנון, אשר היה מסקח ראשי,
יצא לפנסיה צריך היה למצוא מיטחו סירכז את המזכירות הפדגוגית. כל הזמן
היה טיפול בענין זה ואתמול הודיע לנו אשר שהוא גמר עם פרוסטור פרבר
המאוניברסיטה שיכנס למשרד לתקופת שנתיים, כדי לרכז את המזכירות
הפדגוגית.

סקירת נציגי המשרד את מערכת
החינוך לקראת שנת תשי"ח.

מ. אנדרור:

(ה) התכניות להסתלמות מורים במערכת
החינוך לקראת שנת תשי"ח: - כידוע לכם,
בשנת תשי"ז היתה תנופה גדולה בענין הסתלמות מורים בלתי מוסמכים ומוכמכים.
הדבר נעשה מתוך שיתוף פעולה בין משרד החינוך והתרבות לבין מרכז הסתדרות
המורים. השיתוף איננו רק בזה הסתדרות המורים הארצית בתקציב המפעל,
אלא היא יצאה בקריאה למורים בכל הארץ וגייעה אותם, כדי שלא תהיה הרגשה
שגלה הם צוריי מטעם המשרד, אלא המעולה נובעת מתוך הסתדרות המורים.

בקיץ הסתלמו כ-2500 מורים בקורסים שונים -
זהו חלק אחד של המעולה. החלק השני - הרצאות וקורסים במחוזות במסך כל
השנה ולא רק בחודשי הקיץ. אין פלא שמורים בלתי מוסמכים נוהגים לקורסים
אלה ומתכוונים לבחינות מילואים, כי אכן יש סיפור ניכר במסכורת המורים.
אבל גם המורים המוסמכים הרבו לבוא לקורסים להסתלמות יותר מאשר בשנים
שעברו.

עתה כמעט ששלמו כל ההכנות לקורסים של
הקיץ וכמעט כולם יהיו בפנימיות. כלומר, אנו מביאים את המורים לבית-
מדרש למורים במקומות שאמטר לשכנם לחודש ימים - אנו ראינו בדרך זו ברכה
רבה. יש לנו קצת הסוסים לגבי הריסום בקיץ הבא, כי בשנה שעברה נצלו
המורים את דמי הבראתם של 5 ימים. השנה הם תרמו את כל הסכום לקרן
העבודה ואיננו יודעים כיצד דבר זה יספיע.

בהזדמנות זו אני רוצה להביא לידיעתכם
בעיה המטרידה אותנו עתה: לפני-שנים אחדות חסרו מורים בכיתות הגבוהות
של בתי-הספר היסודיים, ובעיקר, מורים למקצועות היהדות. אזי-כאשר
צוטנו מטעם הסתדרות המורים קורס למדע היהדות, כמובן קורס גבוה, למורים
בבתי-הספר היסודיים הטלמדיים בכיתות הנמוכות ואמרנו להם, כי כל מי שיסיים
קורס כזה ניתן לו קידום ברוחק - דבר שימסוך, אנשים. כך עשינו
לגבי מקצוע הטבע: הוקט קורס דו-שנתי ומורי בתי-הספר היו באים 2-3
פעמים בשבוע וכאשר היו גומרים את הקורס היינו נותנים להם תעודה על
כך ורשות להורות בכיתות הגבוהות.

עתה החלו גם בסידור קורסים אחרים להסתלמות
למורים מוסמכים. המורים טוענים, כי זהו טאמץ לא קטן ואף הם רוצים
קידום ותק. בזמנו, היה קידום ותק ענין של 2 לירות. עתה התוספת הזו
מתבטאת בסך של 8-10 לירות - זהו סכום לא מבוטל גם בתקציב המדינה.
מסום כך יטנם ל כמה טאתנו השטות, כי אנו ביקשנו מורים מטויימים למטרה
מטויימת, ובעיקר, כגשך דבר זה מקובל בכל ארצות תבל. אך יש חשש, כי
עוד מעט ידרשו תלום בעד קריאת ספר פדגוגי, בעיה זו קיימת גם בארצות
אחרות. מכל מקום, אנו משתדלים להשפיע על המורים שיסתלמו.

(ט) התפתחות התכנית לריאורגניזציה של

תכנית הלימודים במוסדות להכשרת מורים: - אשר לבתי-המדרש למורים,
הרי כזכור לכם אטרנו טאיננו מכתפקים בסתי שנות לימודים. אולם, כל עוד
איננו יכולים להאריך את שנת הלימודים עשינו הצגה ציון -
לקצר בימי החופש הניתנים תוך תקופת-הלימודים. למשל, בחנוכה קיצרנו את
החופש ונתנו רק 5 ימי חופש במקום 8, והיה בדעתנו לעשות זאת גם
לגבי הקיץ. אך התברר שלא נוכל לעשות זאת לגבי תלמידי כיתה ב' של
הסמינרים מפני שהתלמידות מטיימות את לימודיהן ב-1 ביולי. רובן נכנסות
ללימודים המסומנות הצבא ב-1 בספטמבר. הוות אומר, שב-15 באוגוסט הן צריכות
להתחיל להתכונן להוראה. נוסף לכך, דורס מהן הצבא לצאת לאימונים
לחודש ימים. יוצא איהוא, כי לגבי כיתה ב' ניטלה האפשרות של הארכת
שנת הלימודים.

21.5.1957

סקירת נציגי המשרד את מערכת החינוך לקראת שנת תשי"ח.

מ. אבידור:

ישגות

גם לגבי כיתה א' / קטיה: הכידור הסכני של המורים בחופש, כי אז צריך להביא מורים אחרים; נוסף לכך, אמרו התלמידות שאם אנו נאריך את שנת הלימודים, כיצד תתפרנסנה אם עליהן יהיה ללמוד בחודשי הקיץ. אמנם הבאנו בחשבון מתן הלוואות לתלמידות; אולם גם מפעל הקיסנות טוען שעם הארכת שנת הלימודים אנו מונעים מהם את החומר הטוב ביותר של סמינריסטיות.

בכל זאת יוצא, כי אם אנו מקצרים בימי החופש במסך-שנת הלימודים אנו מסיגים 10 עד 12 ימי לימודים בשנה. אבל אנו חושבים, כי לא נמצא כל מוצא אחר, אלא להגדיל את מספר שעות הלימודים בסבוע.

אינני יודע אם ידוע לכולכם שבסמינרים היו מלמדים למעלה מ-40 שעות לסבוע. אנו חושבים שזהו דבר פסול. לדעתנו, האידיאלי הוא כ-30 שעות לסבוע מפני שיש לתת זמן גם לקריאה. ובאמת מלמדים בכיתה א' 30 שעות בסבוע ובכיתה ב' 32. אבל בליט ברירה, ובעיקר, מאחר ואנו רוצים להסיג כ-10 שבועות נוספים של לימודים. על-כן, אם נעלה את מספר שעות הלימודים בכיתות א' ו-ב' ל-35, כלומר, ילמדו 6 שעות בכל יום ו-5 ביום ו'. בדרך זו נקבל 10 שבועות נוספים. בקשר לכך אנו עומדים בקרוב לכנס את מנהלי הסמינרים והמחנכים ולסמוע מה בפיהם, אולי תהיינה להם הצעות אחרות. על-כל-פנים, ברור לנו שאנו רוצים למצוא דרך להאריך את שנת הלימודים.

אשר לטינוייט בתכנית הלימודים - יסנה

הרחבה במקצועות היהדות; הגדלת הטאצים לגבי ההכשרות - ההכשרות כוללות: מלאכה, חקלאות, ציור, מוסיקה והתעמלות; וקצת יותר טבע. אולם התכניות סחכות לדיון סופי. ההצעות כולן כבר מוכנות, אבל הדיון הטופי עוד יידחה.

(י) עמדת המשרד לגבי הצעות ועדת הורוביץ

בענין מוסדות ההסכלה הגבוהה: - המשרד קיבל כבר את ההצעות וניגש לביצוען. בהצעות הללו ישנם שני דברים, אשר האחד תלוי בנו והשני - בכס. מכל מקום, תוכלו לקבל את המלצות הוועדה. ההמלצה העיקרית היא: הצעת חוק חדשה למוסדות ההסכלה הגבוהה - זאת כבר הכינונו. כן המליצה הוועדה על עקרונות מסויימים של החוק והמשרד קיבל זאת. הצעת החוק כבר נמסרה למשרד המשפטים והיא בפרוצס של הבאתה בפני המחסלה והכנסת. לאחר שהחוק יאושר יבוא ענין הקמת המועצה למוסדות ההסכלה הגבוהה בהתאם לחוק.

ב. שאלות חברי הוועדה על הסקירה:

היו"ר ס. פרטיץ: אני רוצה להודות למשרד על האינפורמציה שנתן לנו בטעיפים האלה. אולם ישנם טעיפים אחרים

שלא קבעתי אותם בבירור, כי רציתי לתת אפשרות לחברי הוועדה לשאול בעניינים שהם מעוניינים בהם.

השאלות בהן אני מעוניינת הן: המלצות ועדת

החינוך בקשר לספרות קלוקלת; ההדרדרות הרוחנית שאנו עדים לה על-ידי פריצות של כנוספיות נוער בתי-הספר.

21.5.1957

המלצות אנגלי מועדות על הסקירה.

ט. כפרי:

מדי פעם אנו קוראים בעתונות על מחסור של 1400 מורים או 1800 מורים. כיצד חוסב המשרד לפתור בעיה זו? מה מספר המורים שיעמיד השנה הזאת לדנות מסרד החינוך והתרבות?

ר. הקסין:

אשר לסמינר בבאר-טבע - קראתי בעתונות שסמינר זה מסודר בצורה כזו שכל נער שגומר 11 שנות לימוד יוצא להוראה בתום שנת הלימודים. מה הסידורים שם?

טרם נגענו בבעיית החינוך המיוחד - מהי המסגרת כאן?

א. תלמי:

האם יש בדעתנו לרוץ בבעיה הנוקבת של הבאת תינוקות לבתי-קולנוע?

פ. זואריץ:

אגרת החינוך בהתייטבות החדשה - במקרה - הייתי בטובה ושמ מתפרנסים האנשים בדוחק, ובכל זאת הם צריכים לשלם 2 ל"י לילד אגרת חינוך.

ג. הדירן על סקירת נציגי המשרד:

ט. כפרי:

אשר לענין הפחתת טעות העבודה והמלאכה - נראה לי שאסור לנו לעשות זאת. אמנם ישנה הוראת החקלאות והמלאכה היא מצומצמת ביותר מקום לגינה ועוד. אולם, לדעתי, יש לחפש דרכים כדי לתת טעות אלה מפני שכיום ישנן רק טתי טעות ואם יצמצמו זאת לטעה או שיהיו מקומות אפילו שיוציאו זאת לגמרי. לכן נראה לי שאין לצמצם את טעות החקלאות והמלאכה, אלא ליצור תנאים מתאימים בכל בית-ספר באמצעות מדריך, או מורה נודד או מורה מרכזי שיעבור בין-בתי-הספר ויורה מקצועות אלה, אך אין להוציאם, כי הן הכרחיות, בעיטר, במקומות שאין כיתות טרום-מקצועיות.

מר סריד אמר שיט להרבות במקצועות הטבע וההיסטוריה ומסוים כך רצייתי לטמוע פרטים על תכנית הלימודים החדשה, האם היא גמיסה? הנה נקבע שיצמצמו את טעות החקלאות והמלאכה לטובת מקצועות אחרים - האם דבר זה הוא אהיד? מה ביחס לעליה החדשה? האם גם הם הולכים בטיטות כאלה? או האם הטיטות והתכניות מותאמות לעוליה החדשים?

הייתי במגדל העמק וברצוני לשאול את מר סריד, האם המורים מוסעים ומקבלים הוצאות-נסיעה? האם ישנה נכונות להסתתף בטכר דירה כדי שהמורים יגורו במקום? כי זה מסתכם בסכום קטן יותר מאשר מתן הוצאות נסיעה. האם ישנה גישה אינדיבידואלית והתחשבות בכל מקום ומקום?

אשר להיקף הבניה - אנו מקבלים בטמחה רבה את היקף הבניה בסך של 5,000,000 ל"י. אולם האם הסוכנות בונה גם בריכוזי

21.5.1957

הדיון על סקירת נציגי המשרד

ט. כפרי:

פיתוח? מי בונה בתי-תינוקות? כידוע לי כלל אין בונים עתה בתי תינוקות ויש מחקר גדול בבנינים לגבי ילדים בסיכונים החדשים.

ד. הקטין:

האם חל גם סיכוי במגמת החינוך התיכון לאחר המלצות ועדת צלטנר? עתה מופיעות יציעות טונות בעתונות לא רק לגבי הצד הכלכלי אלא גם לגבי תכנית הלימודים.

מדברי מר טריד נראה לי, כי מחמירים את הסלקציה בקבלת ילדים לבתי-הספר התיכוניים דווקא בתקופת עליה גדולה. דבר זה נראה לי כחמור ביותר עקב המציאות של הרכב האוכלוסייה.

חלוקת סכר הלימוד לפי היכולת - דבר זה נראה לי כטוב לגבי האוכלוסייה העירונית. אולם אינני יודעת מה יהיה קנה המידה לגבי ההתייחסות העובדת בכלל, ובעיקר, לגבי ההתייחסות הקיבוצית. הן גם סם קיימות כיתות ט' ללא סלקציה כה חמורה - מה תהיה סם צורת התייכוח?

אשר לסעות החקלאות והמלאכה בכיתות היסוד - הרי כאשר דובר על החינוך הטרומ-מקצועי היו אחד הנימוקים שהביאו סאותו הערכת: הטיטה הזו הופכת את החינוך בבית-הספר לחינוך סינטי - לימוד עיוני עם כושר מלאכה ורכיסת ידיעה והרגלי עבודה. הצטנן בלימוד החקלאות והמלאכה יביא כאילו למחיקת הדברים. נדמה לי, כי כאן סותר מסרד החינוך והתרבות את עצמו. הוא אמר, כי לימוד המלאכה בכיתות הטרומ-מקצועיות מרענן את התלמיד ומוטן אותו לא רק ללימוד המלאכה-אלא גם ללימודים העיוניים. עתה נעלמו כל הנימוקים הללו. נוסף לכך, לדעתי, יש להרגיל את הילד למלאכה - זהו אמצעי חינוכי חשוב מאד המקובל על כולנו.

אשר למבנים - ברור, כי בכל מקום יש מחסור גדול בכך. אולם, לפני שנה כבר דיברתי על כך, כי יש לדאוג להקמת מבנים לבתי-הספר בהתייחסות העובדת. לא ייתכן, כי הכל ייעשה על חשבון סיכנון של החבר במסק. הייתי בחולתא וסם מתקיים בית-הספר בצדיף ואי-אפשר להטיג הלוואה כדי לבנות בית-ספר. אמנם נותנים סכומי כסף למועצות האזוריות. אולם אני הייתי רוצה שתהיה איזו שהיא הפניה, או איזה שהוא כיוון.

אשר להארכת-סנת הלימודים בכמינרים - לפני הפגרה ביקרתי בכמינר בירושלים ונאמר לי, כי המוסד הזה מאריך את הלימודים. אולם דבר זה חייב להעשות במסגרת תנית הלימודים, כי אחרת זה מתבונז. למסל, הם רצו לפנות ליתר הכשרות, אך דבר זה לא נוצל, כי הוא לא היה מחושב בראסית הסנה.

נוסף לכך, אם אנו עוטים מאמצים כה רציניים במדינת ישראל בקשר להכשרת מורים, יש לעשות יתר מאמץ ביחס לתמיכה בהם בימי החופס; אם כי ברור שסמינריסטית אינה מתקיימת על אותם 120 ל"י שהיא מקבלת בקיסנה בחודסי החופס.

דובר כאן על הקורסים - נראה לי, כי על המסרד לא להרתע עתה ביחס להסתלמותם של המורים מפני שעכסיו הם בידיו ולא צריך לוותר למורים, כי לאחר שהמורים הופכים להיות מוסמכים אינני יודעת אם יפנו לקורסים נוספים. על המסרד לבצע את תכניתו בטסח זה כפי שתיכנן בשנה שעברה.

21.5.1957

הדיון על טיקת נציגי המסדר

ד. נצר:

ראשית, עלי להעריך בקול רם הכנת 10 טעיפים
אלה על ידי יושבת-ראש הוועדה.

אשר לסני הטעיפים הראטונים - כמה ילדים
נרשמו לסנת הלימודים תשי"ח ומהם הסכומים שהופחתו מתקציב החינוך - יהיה
עלינו לחזור אליהם; כי אין הם הולכים בד בבד עם מסגרת העליה
החדשה.

אשר לתקלות בזמן הריסום - אינני נכנסת
עתה לפרטים. אולם רק הייתי רוצה לדעת אם ידוע למסדר על תופעות סונות
בתל-אביב: חלוקת חוזרים בבתי-ילדי הגנים מטעם אגודת ישראל?

אשר לחינוך התיכון - ברור לכל, כי
תל-אביב קולטת עליה במידה ניכרת. מכאן שהמלצות ועדת החינוך התיכון עוררו
תסיסה גדולה והתמרמרות; הייתי רוצה לדעת באיזו מידה רפורמה זו מוצדקת?
אחת הסכנות הגדולות ביותר הנראות לי מרפורמה זו הוא ענין בדיקת המצב
הסוציאלי של הורי תלמידי בתי-הספר התיכוניים. אני מהרהרת בקול רם
ומערערת אם דבר זה בכלל זרוש. גיטתי לעבודה הסוציאלית ידועה לכם ויודעת
אני מהי בדיקה סוציאלית. לכן אינני יודעת אם אנו צריכים להכניסה לסטחי
חינוך הסונים. אני מבקשת את חברותי לשקול דברים אלה, כי בדרך כלל אתן
מבקרות את המקומות הרחוקים. אולם תל-אביב היא בעיה במדינה, כי זהו
ישוב המונה 400,000 נפש ואני יודעת מהי הלסכה הסוציאלית שם. ידועים
לי מקרים של אנשים שכלל אינם מוכנים להופיע בפני איזו שהיא ועדה, כבר
אינני מדברת על אותן המספחות סצריכות לרשות ילד לבית-ספר תיכון, כי הרי
אלה הן מספחות מנוגרות בעלות מסורת מסוימת; ואין צורך להכניס דין-ודבריה
בין מספחות שכנות. נדמה לי, כי בדיקה זו טומנת בחובה מוקס. נוכח
לכך, נראה לי שזה מוקדם מדי להכניס את הטינויים לכל כיתות ס' בקרב מאות
ילדים. מסוה כך אני ממליצה על שיטת ביניים ולא להכניס את כל המהפכה
הזו בבת אחת.

לא ברור לי מה פירוט הסתתפות העיריה
במוסדות ציבוריים ועירוניים, כי במידה שהעיריה קובעת את חלקה במוסדות
שהיא מחזיקה בהם, היא גם בונה את תקציבם. לכן לא ברור לי מהו ענין
הסתתפות העיריה, לפי איזה ממוצע, האם זה לפי סכר הלימוד, או התערבות
בתקציב כל מוסד? כל פרטת היחסים בין בתי-הספר העירוניים לציבוריים
צריכה להבנות. אינני נכנסת עתה לכל פרטי האסון סקרה לבתי-הספר
התיכוניים-עירוניים. אך ברור, כי תוכן האווירה בבתי-ספר אלה מהווה
חלק מבית-הספר; ואם כי זו טאלה אחרת היא קטורה לרפורמה בחינוך התיכון.

נראה לי, כי עלינו לברר מהו הסעיף הנקרא:
לימוד מלאכה בכיתות הנמוכות, עד כיתה ז' ? כי בכיתות ז' ו-ח קיים כבר
החינוך הטרומ-מקצועי. אני מתייחסת בחיוב לרפורמה הנאה למנוע בזבוז שעות
מסוה כך עלינו לברר למה אנו קוראים הרואה ולמה - משחק. יש ללמד
תחילה את הדברים ואינני רוצה לאתייחס לדברים ללא ידיעה.

אשר לחינוך הגבוה - גם מר הורוביץ
ממליץ על הקיקת חוק. מה המצב בטסח זה? (מ. אבידור: החוק כבר הוכח
והועבר למסדר המספטים). אינני מתנגדת לעובדה סתיינה אוניברסיטאות
רבות. אולם יש לקבוע מתי וכיצד נעשים הדברים.

היו"ר ש. פרסיץ:
אני מזכירה לכם טרצינו לערוך/בבתי-הספר
הערביים ובבתי-הספר היהודיים בגליל. כן אני
מציעה שנבקר בהתישבות החדישה ביותר זו המתרכזת עתה בחוף הטרון. כן פנו
אלי בהצעה לבקר בכפר ירוחם. אני רושמת לפני לכדר דברים אלה עם
המסדר.

הישיבה ננעלה בשעה 13.00.